

Г О В О Р
ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ
ДРАЖИМИРА МАРУШИЋА, ПОВОДОМ ДАНА ОПШТИНЕ
ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ И 195 ГОДИНА ОД ДРУГОГ СРПСКОГ
УСТАНКА ПРИЛИКОМ ОТКРИВАЊА СПОМЕНИКА
КРАЉИЦИ ДРАГИ ОБРЕНОВИЋ
23.04.2010.ГОДИНЕ

Поштовани грађани општине Горњи Милановац, уважени гости, даме и господо,

Окупили смо се овде да откријемо споменик краљици Драги Обреновић, још једној знаменитој личности новије српске историје коју је дао наш крај.

По броју историјских личности, наш, Рудничко-таковски крај, ни за којим другим српским крајем не заостаје, већ се и истиче. Не може нам се пребацити ни да већини нисмо подигли достојна спомен обележја.

Овај крај је нашој обновљеној историји дао једну од две српске династије – државотворну династију Обреновић, којој је припало седам судбоносних деценија деветнаестог века, у којима је власт имало пет суверена: кнез Милош, кнез Милан, кнез Михаило, кнез, па краљ Милан и краљ Александар. У тим обреновићевским деценијама дошло је до ослобођења Србије, до стицања српске кнежевске аристократије, међународно признате султановим хатишерифима у време прве владе кнеза Милоша. У време друге владе кнеза Михаила, све турске посаде су морале да напусте Србију и да све утврђене градове препусте српској војсци. У време кнежевске владе Милана II Обреновића IV, проширена Кнежевина Србија је, одлукама Берлинског конгреса, постала сасвим слободна и самостална и ушла у породицу слободних земаља Европе, стекавши тиме право да се прогласи краљевином. Увећана Краљевина Србија је, у време краљева Милана и Александра, мамила својом слободом још поробљене народе Балкана и била им узор, помоћ и, коначно, нада за своје ослобођење, које ће, бар што се ослобођења од Турске тиче, бити остварено почетком друге деценије двадесетог века.

На Обреновића двору веома историјски значајне, мада различите улоге, имале су жене суверена – кнегиње и краљице. По патријархалним назорима, кнегиња Љубица је била мајка породице и чувар кућног огњишта. Али, иако сасвим у сенци кнеза Милоша, из које је излазила само кад га је у судбоносним моментима требало подржати, она је од његове прекости, била стални заштитник народа, поимајући Србију као своју кућу. После прве владавине кнеза Милоша, била је велика кнегиња, мајка кнезу Милану и кнезу Михаилу.

Кнеза Михаила је у другој владавини дочекала велика омиљеност код српског народа. Та омиљеност се није пренела на кнегињу Јулију, иако је народ желео да у њој види другу кнегињу Љубицу. Она се није снашла у поимању српског менталитета. Дошла је у Србију са зазирањем и хладноћом. Ова мађарска принцеза као да није знала да буде српска кнегиња. Остајала је у Србији само као драги гост и то повремено.

Иако странкињу, прво као кнегињу, па као краљицу Наталију, српски народ је примио као своју. Не као кнегињу Љубицу, јер су се већ патријархалне прилике промениле. Када се кнез Милан крунисао за краља, чиме је и она постала краљица, само крунисање ју је учинило савладарком. То је довело до њихове борбе за превлашћу. То се пренело и у личне односе и у интимне, као и породичне односе, што је водило брачном разлазу. У њиховим деобама делиле су се присталице,

а оне су делиле народ. Једино сина, краљевића Александра, нису могли поделити, али су га превлачили час на једну час на другу страну.

Између краљице Драге и краља Александра није било несагласја. Једино су им године биле несагласне: она је од њега била знатно старија. Љубав која ни од чега не преза превазишла је разлику у годинама. Драга је рођена у нашем граду и високог је порекла. Кћерка је Панте Луњевице, сина устаничког војводе Николе Милићевића Луњевице и Ђурђе, кћерке устаничког војводе Танасија Чарапића. Драга Луњевица је стекла највише образовање које су девојке у Србији стећи могле. Говорила је више светских језика и са њих преводила романе и драме. Писала је и објављивала приче у бројним часописима и листовима. Отац ју је удао са седамнаест година, да би у двадесетим остала удовица. После брзе смрти оба родитеља, преузела је старање над два брата и две сестре. Како се за њену ученост знало, краљица Наталија ју је узела да јој буде дружбеница – дама краљичине части. Са знањима и са разумевањима политике она је то била у свим краљичиним дворским и екс-дворским контактима. Кад је младом краљу Александру постала љубав живота, он је у њој стекао и оно што од свих дворских саветника и учитеља није могао да добије. Овај брак, склопљен руским царским кумством, донео је Србији заштиту царске Русије. И после њиховог трагичног краја, Русија је остала заштитница Србије.

Током владавине последњих Обреновића, у Србији се развијао парламентаризам, настављале се династичке поделе, разбуктавале се страначке борбе, стизале су демократске и револуционарне идеје, на шта су суверени, природом своје власти, тешко пристајали. Зато је и направљена завера против краљевског пара. Завера је завршена краљеубиством, где је краљица телом штитила краља.

Иако се убиства судски санкционишу, без обзира на то каква ће бити пресуда, убицама краљице Драге и краља Александра није суђено. Интригама, на које је и историја пристала, суђено је краљици Драги, одузимајући јој титулу и краљевско презиме, пресуђујући јој да није имала права на љубав коју је животом платила, и својим и животом љубави своје.

Краљица Драга Обреновић, друга српска краљица из ове династије, више од века тражи своје краљевско место у српској историји, под пуним именом и правом титулом.

Овај споменик је поклон академског вајара, магистра Небојше Савовића-Неса и грађана општине Горњи Милановац, којим се изражава завичајна захвалност и поштовање за несрећну српску краљицу Драгу Обреновић. Мени, као Председнику остаје, да се господину Савовићу и грађанима општине Горњи Милановац захвалим.

Позивам госпођу Славицу Ђукић-Дејановић, председницу Народне скупштине Републике Србије, да се, после 107 година краљичиног чекања, у име грађана и народа Србије, прво обрати свима нама овде присутнима, а затим открије споменик.

Х В А Л А!